

-
- Din stemme er vigtig til kommunalvalget..... | 2 |
 - Tag i Eventyrteatret med Landsforeningen..... | 4 |
 - *Socialrådgiveren*
Principafgørelse om merudgiftsydelse til børn | 5 |
 - Se, hvad der sker i din kreds..... | 13 |
 - *Bagsidetanker*
Myndig | 20 |

Vores teenagere
og seksualiteten

Læs mere på side | 6 til 11 |

Hendes Kongelige Højhed
Prinsesse Marie er protektor
for Landsforeningen Autisme.

Kolofon

Medlemsbladet udgives af
Landsforeningen Autisme.

Ansvarshavende redaktør:
Heidi Thamestrup,
formand@autismeforening.dk

Redaktionsudvalg:
Jette Bennetzen, Heidi Thamestrup,
Vibeke Jensen og Annette Lund Dreyer

Layout: Annette Lund Dreyer
Tryk: Als Offset ApS
Oplag: 8.050 stk.
ISSN: 2245-3423

Indlæg, kommentarer, bidrag mv. bedes
sendt til redaktion@autismeforening.dk

Bladet sendes gratis til Landsforeningen
Autismes medlemmer.

Kommende udgivelser

- **Nr. 9-2013 udkommer i uge 48**
Deadline for bidrag er
tirsdag den 29. oktober 2013.
- **SIKON programmet for 2014**
udkommer i uge 50
- **Nr. 1-2014 udkommer i uge 3**
Deadline for bidrag er
tirsdag den 10. december 2013

Din stemme er vigtig til kommunalvalget

| Heidi Thamestrup, kst. formand LA |

Jeg håber, du har haft en god sommer. Nu har efteråret taget over, og om mindre end en måned skal du tage et meget vigtigt valg. Den 19. november stemmer vi om, hvilke kommunalpolitikere der skal varetage vores interesser for de næste fire år.

For mange af os er det nærliggende et kort øjeblik at tænke: »Hvilken forskel gør det, om jeg sætter mit kryds her eller der – eller helt lader være«.

Den tanke forstår jeg godt. De seneste års nedskæringer på handicapområdet har givet en følelse af magtesløshed. Besparelserne har ramt os lige der, hvor vi er allermest sårbare, for siden sidste kommunalvalg er besparelserne gået særligt slemt ud over sammenhængskraften i vores hverdag.

Det er sværere end nogensinde at blive visiteret til et specialiseret skoletilbud, og vi ser nedskæringer på STU og botilbud samt afslag på ansøgninger om at få dækket strengt nødven-

dige merudgifter til f.eks medicin, kurser og aflastning – for blot at nævne nogle få...

Lige meget, hvordan vi vender og drejer det, så er det kommunalpolitikkerne, der i sidste ende afgør, hvilke tilbud der åbner eller lukker for vores børn, unge og voksne med autisme. Kommunalpolitik er handicappolitik. Og kommunerne sidder på magten.

Derfor er det så afgørende, at vi alle stiller synlige krav til kommunalpolitikken. I Landsforening Autisme centralt og i lokalkredsene gør vi alt, hvad vi kan, for at få politikkerne til at lytte og efterkomme de behov, vi påpeger. Vi bliver ved, det lover vi. Alle bidrag til debatten har betydning, husk det i ugerne op til kommunalvalget.

Hvis du har overskud til det, så trop op til kommende vælgermøder og konfronter dine kommunalpolitikere direkte med vilkårene i den hverdag, der er din.

Listen over vigtige emner er lang. Men lad mig give dig et par stikord, du kan bruge i debatterne på valgsteder, eller hvis du skulle begive dig ud i at skrive et debatindlæg:

■ Inklusion

Inklusion er *ikke* for alle. Hvad har din politiker tænkt sig at gøre ved alle de børn, der ikke kan inkluderes i almindelige dagtilbud og skoler?

■ Retssikkerhed

Retssikkerhed er lig med krav på en grundig sagsbehandling. Det er ikke i orden, at kommunen går på autopilot. At den svarer nej til din anmodning, efterfulgt af to standardlinjer, der opremser palletten af klagemuligheder. Hver sag må undersøges til bunds og rumme alle de aspekter, der er relevante at få belyst og forholde sig til i den enkelte sag.

■ Tidlig indsats

Hvor blev den af, den tidlige indsats? Alt forskning har vist, at en tidlig indsats kan gøre livet i en familie, berørt af autisme, betydeligt lettere at håndtere. Hvorfor tæller evidens slet ikke, når det betyder, at kommunen skal bruge penge på at forebygge?

■ Skolereformen

Elever skal til at have lange skoledage. Når det gælder vores børn med autisme, betyder planlægning alt. Så hvordan vil man fremover tilrettelægge undervisning og fritid for vores inkluderede børn, så skoledagen respekterer børnenes begrænsede overskud og imødekommer deres potentialer med pædagogisk udviklingsarbejde?

■ STU

Hvordan sikrer vi kvaliteten i de enkelte tilbud? Der er ingen tvivl om, at jo mere kvalitet i tilbuddene, desto flere penge spares på langt sigt. Alligevel vælger mange kommuner bare hovedløst det billigste STU tilbud i stedet for at holde fokus på den unges behov og kompetencer. Er dine kommunalpolitikere bevidste om, hvad kvalitet i uddannelsestilbud betyder for udbyttet?

■ Kommunalreformen

Kommunalreformen skulle gøre det nemmere at være borger. Løftet var, at der kun skulle være én indgang til det offentlige. Men det blev ikke spor nemmere. Faktisk har det aldrig været mere uigennemskueligt for os borgere at søge hjælp. Mon det er tegn på organisatorisk inkompetence eller spekulation?

Kommunernes Landsforening *har* faktisk forsøgt sig med nye takter i sin seneste socialpolitiske folder »Invester før det sker«.

| fortsættes på næste side |

Vi kunne ikke være mere enige – investeringer er det, der skal til. Nu mangler vi bare, at kommunerne så også fylder substans på de flotte hensigter og får uddybet folderen med alle de helt konkrete planer om, hvordan man skal investere. Ellers ender det bare med flere tomme modeord.

Generelt har vi i de senere år set en udvikling, hvor besparelser og forringelser er blevet pakket ind og piftet op af politiske buzzwords: »Inklusion« er i politikermunde blevet til, at »samfundet skal kunne rumme alle mennesker«, og at »ingen må stå udenfor«. Men realiteten er, at vores børn med autisme på ingen måde rummes bedre end før – tværtimod er det nu dem, der skal tilpasse sig og rette ind.

På lignende vis har vi set, hvordan »afspecialisering« pludselig bliver omdøbt til »nyspecialisering«. Det klinger bedre i ørerne, men faktum er, at vi har mistet en masse specialviden ved at nedlægge amterne. Spørg dine kommunalpolitikere, hvordan de vil sikre, at kommunen genopbygger og bevarer den viden, der blev spredt for alle vinde med kommunalreformen.

Modeord kan ikke pynte på virkeligheden. Ord og budskaber bliver ikke mere sande af at blive gentaget i det uendelige. Fortæl det til din kommunalpolitiker, og sæt kryds i din kalender og på din stemmeseddel den 19. november.

[Medlemstilbud!](#)

Julemandens lærling

25 talentfulde børn og unge fra Eventyrteatret præsenterer den uimodståelige historie med festlige, sjove og flotte sang- og dansenumre, der fylder Glassalen i Tivoli med gnistrende julestemning, varme og masser af dejlig musik.

Billetsalg

Der åbnes for billetsalg mandag den 16. september kl. 12.00 og lukkes fredag den 22. november kl. 12.00. Billetterne bestilles på | Eventyr2013@autismeforening.dk |

Landsforeningen Autismes hovedbestyrelse har ydet tilskud til denne store familieoplevelse, og derfor er billetprisen kun:

Kr. 120,- for voksne og kr. 70,- for børn t.o.m. 17 år
Ekspeditionsgebyr kr. 25,- pr. bestilling.

Af praktiske hensyn sælges alle billetter unummererede. NB! Såfremt der er brug for plads til kørestol, bedes dette oplyst ved bestilling, da der kun er et begrænset antal pladser til kørestole.

Principafgørelse om merudgiftsydelse til børn

| Af Ulla Kjer, socialrådgiver
i Landsforeningen |

Ankestyrelsen har udgivet Principafgørelse 98-13, som omhandler merudgiftsydelse til børn efter Lov om social service § 41.

Afgørelsen kan få betydning for flere af vores forældre, hvorfor jeg kort beskriver indholdet her.

Ønsker man at læse afgørelsen i sin helhed, kan dette ske på Ankestyrelsens hjemmeside | www.ast.dk |.

Afgørelsen handler om, hvilken dokumentation kommunen kan kræve for de bevilligede merudgifter og i den konkrete sag for barnepigeudgifter. Det er et område, hvor også en hel del forældre til et barn med autisme modtager ydelser.

I den konkrete sag modtog forældrene merudgiftsydelse til en privat antaget barnepige. Forældrene havde i flere år modtaget merudgiftsydelse til barnepige/aflastning og kontinuerligt sandsynliggjort disse merudgifter.

Ved opfølgningen vurderede kommunen, at forældrene ikke kunne dokumentere, hvordan beløbet var udbetalt – herunder om der var sket indberetning til Skat.

Kommunen stoppede ydelsen med 14 dages varsel.

Kommunen anerkendte, at forældrene var berettiget til merudgiftsydelse og aflastning.

Ankestyrelsen slog fast, at:

- Barnepigeudgiften var sandsynliggjort, og kommunen kunne derfor ikke stille krav om dokumentation for, hvordan beløbet er blevet anvendt.

Vores teenagere og seksualiteten

Som forældre til en teenager med autisme er man nødt til at tage hul på en dialog om seksualitet og herunder egne og andres grænser. Men hvordan gør man lige det? Og har unge med autisme en anderledes seksualitet end andre? Tag med på kursus.

| Af journalist Merete Rømer Engel |

Bare otte forældre til unge med autisme har meldt sig til kurset »Autisme og Seksualitet« med psykologerne Anne Kaplan og Therese Dittmann. Et kursus,

som Landsforeningen Autisme arrangerede to dage i september. De to psykologer med speciale i henholdsvis autisme og unges seksualitet er ikke i tvivl om, at den begrænsede tilmelding blandt andet skyldes, at det her er et område, som er stærkt tabuiseret.

– Det kan især være meget svært at tale om, at man er bange for, at ens barn skal overskride andres grænser seksuelt. Man kan have en bekymring for, om andre kommer til at se ens barn som et monster, men det er det selvfølgelig ikke, siger psykolog Anne Kaplan.

Lille fremmøde eller ej. De otte forældre, som er her, er til gengæld meget villige til at dele deres erfaringer, bekymringer og glæder med

hinanden og underviserne. Undertegnede journalist er med som fluen på væggen, og for at ingen af de unge, hvis forældre er taget på kursus, skal føle sig udstillet, aftaler vi, at alle navne og stednavne i denne artikel vil være opdigtede. Aldersmæssigt er de fremmødte forældre til unge mellem 13 og 16 år med flest i den yngre del af spektret, og her er forældre til både piger og drenge. Geografisk er stort set alle dele af landet repræsenteret.

Myterne

Noget af det første, vi tager hul på, er myterne. Er det rigtigt, som nogle af forældrene har fået at vide, at en del mennesker med autisme slet ikke har en seksualitet, eller at den ofte kommer væsentligt senere end hos andre? Og er det rigtigt, at mennesker med autisme modsat kan have et ekstremt stort sexbehov, som andre forældre har fået fortalt?

| fortsættes på næste side |

De to psykologer maner begge forestillinger i jorden.

– Det er myter. Ingen undersøgelser tyder på, at mennesker med autisme skulle have en kraftigere eller svagere seksualitet end alle andre, siger Therese Dittmann.

– Men seksualiteten kan nogle gange komme til udtryk på andre måder; den kan tændes af andre ting, og nogle kan være meget ekspresive og for eksempel onanere offentligt. Det skyldes ikke, at de har mere lyst. De har typisk enten ikke forstået, at onani er noget privat i vores kultur, eller har aldrig fundet ud af, hvordan de egentlig skal gøre for at få udløsning, og derfor bliver de ved, forklarer Anne Kaplan.

Hvad foregår der i skolen?

Lige præcis noget så konkret som at lære sit barn, hvordan man får udløsning, er selvfølgelig ikke en forældreopgave. Det er både psykologer og de otte forældre enige om. Her må man have en seksualvejleder på banen.

– Det kunne fint foregå i forbindelse med seksualundervisningen på en specialskole, hvor man inviterede en vejleder fra eksempelvis Sex og Samfund til at komme forbi, siger Anne Kaplan.

De to psykologer pointerer i det hele taget, at nok har forældrene en helt nødvendig rolle at spille i dialogen med de unge om deres spirende seksualitet, men det er også meget vigtigt, at forældrene og skolerne har en dialog.

– Der skal være en dialog mellem jer og skolen om, hvad der egentlig gennemgås i seksualundervisningen, om jeres barn virker interesseret, og om, hvad I som forældre med fordel kunne tage op derhjemme, siger Therese Dittmann.

Men når man hører udmeldingerne fra forældrene på kurset, viser det sig – måske lidt overraskende for de to psykologer – at ingen af forældrene har en dialog med deres børns skoler om emnet.

– Jeg aner ikke, hvad min søn eventuelt har hørt og taget til sig gennem skolens seksualundervisning. Og hvis jeg over for ham bare prøver at sige det mindste om seksualitet, prævention eller fx nævner, at man jo skal huske, at begge skal have lyst til at kysse, så får jeg svaret »Det ved jeg da godt!«, og så er han ude af døren, fortæller Lene fra Roskilde. Karl fra Frederiksberg supplerer:

– Jeg oplever, at det er helt umuligt at komme i dialog om emnet. Min søn var som ret ung udsat for et seksuelt overgreb, hvor han blev befamlet, og han har senere haft en kæreste, men i dag er det, som om emnet slet ikke rigtig interesserer ham, siger Karl.

Og selv om hverken Karl eller Lene er meget bekymrede for deres teenagere her og nu, så har de en spirende bekymring især for, om de kunne lade sig udnytte, fordi de så gerne vil være normale.

– Hvis nogen tilbød min søn en øl, så tror jeg næsten, han var parat til hvad som helst. Det handler om at være med i fællesskabet, siger Lene.

En anden mor har været meget urolig for sin datter, fordi hun som 15-årig dattede med et hav af mænd på nettet og mødtes med dem.

– Lige nu har hun en sød kæreste, og det gør mig meget tryk. Men jeg tør ikke tænke på, hvad der sker, hvis han slår op. Jeg er jo også bange for, at hun bliver udnyttet, siger Maibrit.

At sætte og respektere grænser

Lige præcis snakken med vores unge om både at mærke egne grænser og sige fra og om at respektere andres grænser er ifølge de to psykologer noget af det allermost centrale.

– Men det er en kæmpe udfordring for forældrene både at komme i dialog og – ikke mindst – at få deres teenagere til at handle på det efterfølgende. Selve det at kunne mærke, hvad der er godt for en selv, og kunne opfatte og respektere en andens signaler er jo netop et af de områder, hvor mennesker med autisme har det rigtig svært. Derfor er det et langt sejt træk, som man aldrig bliver færdig med, siger psykolog Terese Dittmann.

Nej, de to psykologer er enige om, at som forældre til en ung med autisme kan man aldrig læne sig tilbage og sige »Nu har han/hun styr på det med seksualiteten«. Dialogen om at mærke, hvad der er godt for den unge selv og

at respektere et nej, slutter aldrig. Også fordi det gør det ekstra indviklet, at den unge jo i visse situationer kan mærke en lystfølelse og så alligevel skal kunne sige fra.

– Men det er en af de opgaver, man som forældre SKAL tage på sig og meget gerne i dialog med skolen. Der kan komme andre ting i forbindelse med de unges seksualitet, hvor man skal overlade det til fagfolk, siger Anne Kaplan.

Det vender vi tilbage til.

Ser Sunny Beach med sønnen

Især en af mødrene har haft succes med at komme i dialog med sin teenagesøn om emnet seksualitet.

| fortsættes på næste side |

“Tal

Hvis du har et socialt handicap, har du 2-3 gange større risiko for at blive udsat for et seksuelt overgreb
1/3 af alle overgreb begås af unge under 18 år
1/5 af alle overgreb begås af kvinder ”

– Jeg gør simpelthen det, at jeg sætter mig sammen med ham og ser »Sommer i Sunny Beach«, og så snakker vi om det, vi ser. Jeg giver udtryk for, hvad der overskrider mine grænser og spørger selvfølgelig til hans oplevelser, og vi får en dialog, siger Susanne fra Århus.

Andre foreslår, at man bruger eksempelvis længere bilture alene med den unge til at snakket om nogle ting. Her behøver man ikke se hinanden i øjnene.

De to psykologer er meget enige i, at det er en god idé enten at finde et fælles tredje som tv-serien, der i forvejen interesserer de unge, eller andre film, hvor kærlighed jo meget ofte er en del af pakken.

– Det kan være en fin idé at komme væk fra seancen med, at nu skal vi sidde om et bord og drikke en kop te og snakke om det her. Bare det, at man er ude at gå tur, maler et plankeværk eller spiller med bold, kan gøre det lettere at få hul på snakken, siger psykolog Anne Kaplan.

Ok, opmærksomhed, bekymring

Psykologerne lærer nogle værktøjer fra sig, som måske kan gøre det enklere for forældre at vurdere, om de selv skal gribe ind i forhold til deres teenagere, få fagfolk til at gribe ind, eller om alt er ok og normalt i forhold til at være ung med en spirende seksualitet. Ifølge psykologerne er det for eksempel *ok*, hvis en ung måske en eller flere gange om dagen tilfredsstiller sig selv på sit værelse eller badeværelset med lukket dør. Det er også *ok*, at han/hun gør det sammen med en kammerat, hvis de har et ligeværdigt forhold. For det er præcis sådan, alle andre unge gør. Tumler ens teenagedreng derimod med sine yngre fætre og kusine eller venner fra vejen, er det et såkaldt *opmærksomhedspunkt*, hvis han

får tydelig rejsning. Så må man for eksempel snakke med ham om, hvordan han kan lege med sine fætre og kusiner på en for alle god og hensigtsmæssig måde, siger Anne Kaplan.

Og Henrik fra Grindsted, som er papfar, fortæller, at de har lavet en regel for deres søn om, at han ikke må tumle med Henriks børnebørn og andre mindre børn.

– Reglen er, at det skal foregå oprejst, når de leger. De må ikke ligge og tumle rundt oven på hinanden. Og det respekterer han fuldt ud, siger Henrik.

En anden adfærd, som absolut kræver forældrenes opmærksomhed, er, hvis ens teenager er i en relation, hvor lyst er indblandet, og hvor relationen ikke er ligeværdig. Det kan ifølge psykologerne være, hvis ens datter mødes med en noget ældre fyr, og man har indtryk af, at de kun har sex og intet andet tilfælles. Eller hvis ens søn onanerer sammen med en anden dreng/mand, som han ellers aldrig ser.

I den tredje kategori *bekymring* falder de tungere problematikker, som kan handle om, at ens teenager ændrer adfærd: Bliver mere opfarende, har kropslige smerter, isolerer sig mere, græder uden umiddelbar grund, klæder sig meget seksuelt udfordrende osv.

– Her skal man, hvis det er markant, tænke ind, at det kan skyldes et overgreb. Ikke at man skal gå og være nervøs konstant, for mange af de her ting er jo normale reaktioner for mennesker med autisme, men får man en fornemmelse af, at det kunne være tilfældet, eller fortæller den unge direkte om, at han/hun selv har været udsat for et overgreb eller er gået for langt i forhold til andre, skal man søge professionel hjælp, siger psykolog Therese Dittmann.

Bagatellisere og overreagere

Ligesom man indimellem kan spørge sig selv: Er min søns ellers datters måde at agere på normal/ok, opmærksomhedskrævende eller ligefrem bekymrende, så kan man også have et andet lille værktøj i baghovedet. Det handler om at huske sig selv på, at man hverken skal bagatellisere eller overreagere og for alt i verden ikke fylde sin teenager med skyld og skam over eksempelvis at onanere.

– Overvej, hvad du ville sige, hvis dit barn slog andre børn. Så ville du både meget tydeligt sige, at det ikke var ok, men du ville også an vise en anden måde. Han/hun kunne måske prøve at forklare kammeraten, at han ikke brød sig om det, hun gjorde. På samme måde kan man sige, at det ikke er ok at onanere i busser og ude blandt andre mennesker, men det er ok og naturligt at gøre det inde på sit værelse eller på badeværelset med lukket dør, forklarer psykolog Anne Kaplan.

fakta

God bog

De to psykologer anbefaler forældre at læse bogen: Sex, Kærlighed og Autisme af Lennart Pedersen.

Psykologerne

De to psykologer, Anne Kaplan og Therese Dittmann, der afholder kurserne om autisme og seksualitet, har sammen klinikken CeNSE på Østerbro i København.

Læs eventuelt mere om deres baggrund og arbejde på | www.cense-psyk.com |.

Næste kursus

Har du fået lyst til at tage med på det næste kursus om Autisme og Seksualitet, afholdes det den 27. og 28. marts 2014. Du kan høre nærmere hos Landsforeningen Autisme.

**SPAR
25-30%**
på kugledyner
og andre sanse-
stimulerende
produkter

Hos Spektrum finder du bøger, hjælpemidler og andet som vedrører Autisme, Aspergers, ADHD, Udviklingsforstyrrelser m.v.

se mere og køb på

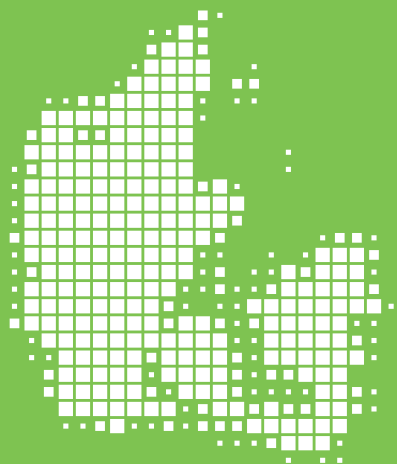
SPEKTRUM
Learning for life

www.spektrumshop.dk

Rundt om kredsene i Danmark!

Se, hvad der sker i din kreds

bornholm>frederiksborg>fyn>autismufelagið>københavn-frederiksberg>limfjord>midtvest>nordjylland
nordsjælland>ribe>roskilde>storkøbenhavn>sønderjylland>storstrøm>trekanten>vestsjælland>østjylland

Kreds

Kbh-Frederiksberg

Medlemsarrangement

Sanserne og autisme

v/Kirsten Bundgaard, specialist i pædiatrisk fysioterapi, pædagogisk konsulent

Tirsdag den 29. oktober, kl. 19.00–21.00

**Kulturhuset Islands Brygge,
Islands Brygge 18, 2300 København S.**

Vi bliver konstant påvirket af mange millioner sanseindtryk. De fleste sorterer vi fra, hvis vi kan, og nogle efterlader positive eller negative spor. De positive spor kan vi glæde os over, mens de negative og dem, vi ikke kan sortere fra, kan fylde og skal bearbejdes. Bearbejdningen kræver og »koster« en del energi – specielt hvis det foregår bevidst. Det kan påvirke vores stressniveau i uheldig retning og vores måde at være i verden på.

Når sanseindtrykkene er for mange, 'skæve' eller bare lidt anderledes, kan det påvirke og forstyrre hele vores opfattelse af verden. Mange mennesker med autisme kan have store udfordringer med at opfatte og sortere i sanseindtrykkene og bliver derfor let overvældet af de mange indtryk. Noget kan vi træne, men meget må vi kompensere for.

Kirsten Bundgaard orienterer om sanseindtryk og autisme og om, hvordan man kan træne og kompensere for bearbejdningen af disse.

Alle er velkomne – ingen tilmelding!

Foredrag med Louise E. Jensen

Mandag den 25. november, kl. 19.00–21.00
**i Teatersalen, Valby Kulturhus,
Valgårdsvej 4-8, 2500 Valby**

»Kom og hør mig fortælle om mit liv med Aspergers syndrom, og hvordan jeg klarer de udfordringer, jeg støder på i dagligdagen. Jeg vil bl.a. komme ind på emner som sansemæssig overfølsomhed, sociale udfordringer, støtte og livskvalitet«.

Læs mere på Louises hjemmeside
[| www.salixas.dk |](http://www.salixas.dk)

Målgruppe: Alle interesserede

Alle er velkomne – ingen tilmelding!

Dannelse af netværksgrupper

Mandag den 4. november, kl. 19.00-21.00

Forældrekursus:

Hvordan håndterer vi søskende til mennesker med autisme

Onsdag den 20. november, kl. 18.00-21.00

Alle arrangementerne foregår på Langvadbjerg, Ringkøbingvej 108 A, 7400 Herning og laves i samarbejde med Autismecenter Vest.

Nærmere oplysninger om arrangementerne gives senere her på siderne, på vores hjemmeside | www.kredsmidtvest.dk | og i de invitationer, der sendes ud pr. mail.

Husk at sende os en mailadresse, hvis du vil modtage post fra din kreds – eller hvis du skifter mailadresse.

Skriv til | autismemidtvest@gmail.com |. Vi omtaler så vidt muligt alle vore arrangementer her i bladet og udsender kun almindelig post til vores medlemmer, hvis man udtrykkeligt ønsker det.

Ring til Jane Jensen på tlf. 53 11 31 49 for nærmere information.

Autismekonsulenterne ved Herning Kommune afholder i samarbejde med Kreds MidtVest to spændende temadage om

Kommunikation med mennesker med autisme spektrum tilstande

Torsdag den 18. november – for fagfolk

Lørdag den 20. november – for forældre

Arrangementet finder sted på Mejrup Kultur & Fritidscenter, Holstebro.

Temaer:

Hjælp os til at hjælpe os selv
v/Dr. Dinah Murray, England

Fra piktogrammer til Apps
v/Mikala Lousdal Liemann, psykolog

Udviklingspotentiale og muligheder for småbørn med autisme
v/Trine Basse Fisker, psykolog

Den psykiske udvikling i teenageperioden
v/Ole Sylvester Jørgensen, psykiater

Vi vil også tales med
v/en lille gruppe unge med ASF i samarbejde med Karin Bakmand, autismekonsulent

Nyheder fra Kredsforening MidtVest
v/fmd. Søren Dalgaard

Timelding og nærmere information via | www.autismeforening.dk/midtvest | eller kontakt sekretær Charlotte Sand, tlf. 96 28 64 46 | pprcs@herning.dk |.

Sidste frist for timelding er den 10. november, men ring og hør, om der stadig er ledige pladser!

Kredsforeningen og Herning kommunes autismekonsulenter har flere arrangementer i støbeskeen til foråret 2014, bl.a. et *bedsteforældre/søskendekursus* og et *grundkursus om autisme*.

Følg med på | www.autismeforening.dk/midtvest |, og hold øje med din mailboks.

HUSK at sende os en mailadresse, hvis du vil modtage post fra din kredsforening – også hvis du skifter mailadresse.

Skriv til | midtvest@autismeforening.dk |. Vi udsender kun almindelig post til vores medlemmer, hvis man selv ønsker det – ring til Lise Ebbensgaard på tlf. 53 11 31 48 for nærmere information.

Bedsteforældreaften

**Tirsdag den 12. november, kl. 19.00–21.30
på CSU Egedammen, Skovleddet 14,
Hillerød**

Det kan være svært at være bedsteforældre til et barn med autisme.

Glæden ved at være sammen med barnet påvirkes af, at man måske ikke helt forstår barnets reaktioner.

Samtidig har man måske mange bekymringer og spørgsmål, som ikke altid stilles til forældrene – for bliver de så mere bekymrede og kede af de af det?

Som bedsteforælder vil man jo hjælpe og støtte – men hvordan gør man det bedst muligt?

Der er mange forskellige følelser og spørgsmål, som det kan være relevant at få sat fokus på – for gennem drøftelser og viden kan det måske blive en smule lettere at nyde samværet med børnebørnene.

Cand.psych. Marianne Verdel, som har stor erfaring indenfor neuropsykologi, neuropædagogik og terapeutisk bearbejdning, vil på denne spændende temaaften føre os gennem ovenstående problemstillinger.

Kredsen byder på kaffe/te og kage.

Begrænset antal deltagere, derfor først til mølle samt fortrinsret for kredsens medlemmer.

Tilmelding modtages på
| autismetilmelding@gmail.com | senest den 7. november, gerne med angivelse af telefonnummer til brug ved eventuel sen aflysning.

Glæd jer til kommende arrangementer:

Julecafé

først i december, hvor der er tid til snak og hygge – detaljer følger i næste udgave af bladet og på vores hjemmeside.

Kære medlemmer

I løbet af 2013 har kredsforeningen i januar afholdt foredrag med Chr. Ferrer, og Autisme-Messe 2013 løb af stablen i april.

Vi har af forskellige årsager ikke fået afholdt generalforsamling, hvilket selvfølgelig medfører nogle spørgsmål, som bestyrelsen vil arbejde på at få rettet til.

I løbet af året er der fremkommet flere rigtig gode ønsker og forslag, som bestyrelsen har drøftet. Nogle af forslagene vil udmunde i særskilte arrangementer, mens der for andre forslag henvises til Autisme-Messen, hvor besøgende kan få besvaret spørgsmål og udleveret materiale omkring bl.a. hjælpe-, støtte- og skole/botilbud til børn, unge og voksne.

Samtidig orienteres hermed om, at den nuværende formand, Hanne Schøn, af personlige årsager trækker sig fra såvel formandsposten som sin post som bestyrelsesmedlem. Hun fortsætter dog som deltager i repræsentantskabet.

Medlemmerne vil få besked, så snart en ny bestyrelse er konstitueret.

Kreds Storkøbenhavn

Vest arrangement

Paneldebat om inklusion af børn med særlige behov –»Inklusion i regionale og tvær-kommunale tilbud«

Onsdag den 23. oktober,

kl. 18.00 – ca. kl. 21.00

**Handicaporganisationernes Hus,
Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup**

Vi er i en tid, hvor der tales overordentligt meget om inklusion i folkeskolen. Samtidig må vi erkende, at nogle af vores børn har det så svært, at de kommunale tilbud nok ikke slår til. Inklusion kan derfor ses i både kommunale, tvær-kommunale, regionale og statslige sammenhænge, alt efter de tilbud, vores børn mødes med.

På dette temamøde sætter vi fokus på behovet for tvær-kommunale og regionale tilbud og lægger op til debat omkring, hvordan man forestiller sig at sikre en god inklusion af børn med særlige behov.

Nogle af de områder, der kan tænkes at blive berørt, er:

- Fordele/ulempes ved tilbud i nærmiljø kontra et mere specialiseret tilbud lidt længere væk.
- Hvordan visiterer kommunerne til tilbudene?
- Udvides specialviden i de kommunale tilbud?
- Hvordan sikrer vi, at den nødvendige viden er der, hvor behovet er?
- Hvilke forudsætninger skal der være, for at inklusion kan lykkes, og hvordan sikrer vi, at de er opfyldt?
- Hvordan sikrer vi inklusionen for børnene i deres nærmiljø, når de går i regionale eller tvær-kommunale tilbud?

- Hvordan sikrer vi børnenes muligheder for at danne sociale kontakter og venskaber i de regionale og tvær-kommunale tilbud?

Formand for Danske Handicaporganisationer Stig Langvad og konstitueret formand for Landsforeningen Heidi Thamestrup deltager på mødet sammen med flere kommunal- og regionspolitikere. Ligesom der også er sendt invitation til Christine Antorini.

Pris

Gratis; kredsene vil være vært for vand, kaffe og kage.

Tilmelding senest den 19. oktober til

[| mail2ditte@yahoo.com |](mailto:mail2ditte@yahoo.com)

Kreds Storstrøm

Kursus

Idræt flytter grænser – for børn med autisme og ADHD

Torsdag den 31. oktober, kl. 18.00-21.00

**»Konferencen«, 2. sal i hovedbygningen
på Oringe, Færggårdsvej 15,
4760 Vordingborg**

Kursusleder er Anette Bentholm, uddannet exam. scient i idræt, fysioterapeut og Master i Idræt og velfærd. Til daglig lektor og udviklingskoordinator på fysioterapeutuddannelsen, University College Nordjylland i Aalborg. Hun har skrevet en bog om emnet, hvor hun deler sine erfaringer med at tilrettelægge og gennemføre idrætsaktiviteter for børn med autisme og ADHD i alderen 6-12 år.

Kurset giver et indblik i, hvad det betyder at have autisme og ADHD, en grundig indføring i, hvad der skal til for at imødekomme børnenes behov og udfordringer, og Anette kommer med en lang række konkrete forslag

til aktiviteter, som er særligt velegnede til denne målgruppe.

Kurset henvender sig foruden til forældre og andre pårørende til børn med autisme til skolelærere, pædagoger, studerende, fysio- og ergoterapeuter, trænere og ledere i idrætsklubber og –foreninger. Efter kurset vil der være mulighed for at købe bogen; den koster 250,- kr.

Tilmelding er nødvendig og kan ske på www.autismeforening.dk | eller til Henrik Larsen, svinget38@mail1.stofanet.dk |, senest den 24. oktober af hensyn til forplejning. Der er plads til max. 35 deltagere.

Der opkræves en beskeden betaling til fortæring (20,- kr. for medlemmer og 50,- kr. for ikke-medlemmer pr. foredrag – dækker sandwich, vand, kaffe, kage).

Sanseintegration

Torsdag den 31. oktober, kl. 17.00-20.00
Aulaen – Skibet Skole, Jennumvej 20, 7100 Vejle

Oplæg ved neuropsykolog Helle Kjærgaard.
Sanseintegration er samlet set den proces, hvor vi skaber mening ud af de informationer, vi får gennem sanserne. Sanseintegration handler således om de enkelte sanser og koblingen mellem dem.

Oplægget veksler mellem at forklare et begreb/en problemstilling teoretisk og at lave små øvelser i små grupper, der skal illustrere problemstillingen – f.eks. lave en spejløvelse, hvor man skal tegne via et spejlbillede for at illustrere, hvor vanskeligt det kan være at integrere informationerne i hjernen. I stedet for en øvelse kan det også være erfarings-

udveksling om det helt konkrete begreb/problemstilling.

Pris

Kr. 50,- betales ved arrangementet
Forplejning: Sandwich og sodavand
Tilmelding til kari@tilmar.dk |.

Hjælp til en nemmere hverdag Praktiske pædagogiske hjælpemidler og visuelle støttesystemer

Torsdag den 31. oktober, kl. 17.00-20.00

Torsdag den 21. november, kl. 17.00-20.00

**LæringsCenter Brejning, Borgergade 19,
Brejning, 7080 Børkop**

Oplæg ved Pia Lindberg Fænger, Pædagogisk konsulent, Læringscenter Brejning.

Det kan ofte være svært for mennesker med en Autisme Spektrum Forstyrrelse at strukturere hverdagen.

Det at overskue, hvordan helt almindelige dagligdags aktiviteter skal udføres, og hvordan det hele hænger sammen, kan kræve meget energi for et menneske med autisme.

Pia vil i sit oplæg kort fortælle om, hvorfor det er vigtigt at hjælpe med at strukturere, og vil derefter vise forskellige typer af visuelle støttesystemer. Hun vil også vise, hvordan man kan bruge en tablet som hjælpemiddel til brugen af visuelle støttesystemer.

Pris

Kr. 50,- betales ved arrangementet
Forplejning: Sandwich og sodavand
Tilmelding til kari@tilmar.dk |.

Husk at melde adresseændringer til sekretariatet eller på Landsforeningens hjemmeside under fanen indmeldelse. Husk især at melde ind, hvis I får nye e-mail adresser, da disse bliver brugt i forbindelse med udsendelse af remindere for arrangementer og nyheder af særlig interesse.

Foredrag med Anja Hende
og Dorthe Hölck

»Pandoras Box«

**Tirsdag den 5. november, kl. 19.00-21.00
på Rønde Høj- og Efterskole, Skolevej 2,
8410 Rønde**

Anja beskriver de udfordringer, hun møder i sit voksenliv – udfordringer, der primært opstår, fordi omgivelserne ikke forstår at møde Anja – der har diagnoserne ASF, ADHD og OCD. Anjas kognitive forudsætninger er primært forankret i hendes autisme, hvilket betyder, at hun er vedholdende og detaljefokuseret i mødet med omgivelserne. Anja oplever, at diagnosen ADHD ofte sætter blus under hendes autistiske tænkestil – hun oplever det som Pandoras boks, hvor hver boks indeholder nye og uforudsigelige udfordringer.

Gennem oplægget belyser Anja via sin store teoretiske viden, hvordan de to diagnoser påvirker hendes hverdag. Anja formår i særlig grad at koble teori og praksis – gennem eksempler fra sin hverdag beskriver hun nødvendigheden af at have kompetente fagpersoner omkring sig.

Dorthe's fokus målrettes derfor mod at beskrive og diskutere, hvordan hun støtter Anja i at håndtere hverdagslivets mange udfordringer. Dorthe målretter sin indsats mod den dobbeltposition, hun kalder Go Between – hvilket betyder, at hun både skal have viden om autisme, ADHD og de sociale systemer, Anja enten færdes i eller samarbejder med.

Glæd jer til at blive udfordret på jeres forståelse af autismen og ADHD. Det vil ske, når Anja belyser og eksemplificerer, hvordan årsagen til det, omgivelserne kalder problem-
skabende adfærd, ofte opstår, fordi fagperso-

nerne er for neurotypiske i deres forståelse af mennesker med autisme. Foredraget sluttes med ½ time med mulighed for spørgsmål/diskussion.

Pris

Medlemmer 50,- kr. Ikke-medlemmer 100,- kr. Prisen er inkl. forplejning.

Bindende tilmelding senest den 22. oktober på | autismesyddjurs@ofverlind.com |.

Oplys venligst antal, om I er medlem/ikke medlem samt tlf. (til brug ved evt. aflysning). Arrangeret af Netværksgruppe Syddjurs med støtte fra Lions Midtdjurs.

Fakta

Anja Hende skrev i 2012 bogen

»Fra Miss Danmark til handicappet«.

En selvbiografi om et usædvanligt spændende og udfordrende liv fra international glamour til handicap, skilsmisse og overgreb. Anja har diagnoserne Aspergers syndrom, ADHD og OCD.

Læs mere om bogen på hendes egen hjemmeside | www.autismwhisper.com |. Der vil være mulighed for at købe bogen på dagen for 250,- kr.

Læs mere om Dorthe Hölck på | www.dorthehoelck.dk |.

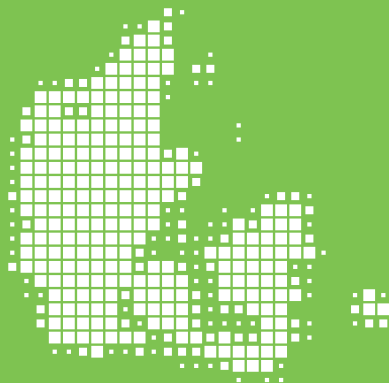
Kommunalvalg

Husk at stemme til kommunalvalget; det har direkte indflydelse på din hverdag, hvad lokale kommunalpolitikere vedtager. Gå til valgmøderne, stil dine spørgsmål, og hold politikerne op på det både før og især efter valget. Brug din stemme.

I de forskellige kommuner møder lokalpolitikere op til debat i forbindelse med kommunalvalget. Vær med til at høre deres holdning til handicappolitik på kommunalplan.

Læs mere herom samt andre arrangementer på | www.autismej.dk |.

Kontakt Landsforeningen Autisme

Hovedbestyrelsen

Kst. formand:
Heidi Pernille
Thamestrup

Tlf. 26 20 16 58

Næstformænd:

Lars Grønlund Tlf. 30 53 34 52
Allan Jensen Tlf. 60 95 16 77

Medlemmer:

Aage Sinkbæk Tlf. 29 72 66 20
Bernd Weibæk Tlf. 98 38 94 62
Else Worm Jørgensen Tlf. 29 88 87 98
Kari Overhalden Tlf. 23 69 69 83
Kim Hansen Tlf. 56 48 08 89
Peter K. H. Nielsen Tlf. 20 74 66 08
Tine Heerup Tlf. 33 11 46 71

Kredse

Kreds Bornholm

Formand:

Karin Jaque Tlf. 56 96 42 48
E-mail: karin@jaque.dk

Kreds Fyn

Formand:

Else Worm Jørgensen Tlf. 29 88 87 98
E-mail: elseworm@gmail.com

Autismufelagið

Kreds Færøerne

Formand:

Jørmund Foldbo Tlf. +298 50 90 31

Kreds København/Frederiksberg

Formand:

Tine Heerup Tlf. 33 11 46 71
E-mail: tine.heerup@gmail.com

Kreds MidtVest

Formand:

Søren Dalgaard Tlf. 53 11 31 45
E-mail: sbd54@youmail.dk

Kreds Nordjylland

Formand:

Jørn Poulsen Tlf. 98 15 32 42
Kontakt telefon: Tlf. 30 25 92 10
E-mail: jp@autismenord.dk

Kreds Nordsjælland

Formand:

Allan Jensen Tlf. 60 95 16 77
E-mail: allanjensen51@hotmail.com

Kreds Ribe

Kontaktperson:

Hanne Schroll Kristensen Tlf. 75 45 19 05
E-mail: h.c.kristensen@youmail.dk

Kreds Roskilde

Formand:

Uffe Mohrsen Tlf. 43 90 19 56
E-mail: gul-mohrsen@mail.dk

Kreds Storkøbenhavn

Formand:

Guri Spiegelhauer Tlf. 28 18 19 74
E-mail: guri@autisme-storkbh.dk

Kreds Storstrøm

Formand:

Michael Weyand Tlf. 51 33 96 65
E-mail: mw@nakskov-gym.dk
AS-repr.:
Line Mackenhauer
Email: lima44@live.dk

Kreds Sønderjylland

Formand:

Hanne Schøn Tlf. 60 69 37 80
E-mail: kredsforening@live.dk

Kreds Trekanten

Formand:

Dorte Schandorph Jensen Tlf. 29 67 00 67
Email: dortesjens@mail.dk

Kreds Vestsjælland

Formand:

Helle Stærk Hansen
E-mail: helle@kejser-hansen.dk

Kreds Limfjord

Formand:

Peter K. H. Nielsen Tlf. 20 74 66 08
E-mail: peter@pedersdal.dk

Kreds Østjylland

Formand:

Marianne Banner Tlf. 50 43 83 61
E-mail: marianne_banner@yahoo.dk
AS-repr. voksne:
Jane Høllkvist Tlf. 30 20 38 94
AS-repr. børn:
Elsebeth Svane Tlf. 86 21 06 06

Samarbejdsorganisation Aspergerforeningen

Formand:

Aage Sinkbæk Tlf. 70 25 30 67
Træffetid er torsdag og
fredag kl. 9.00-12.00
E-mail: asi@autismeforening.dk
Aspergerforeningens netværksgrupper

Landsforeningen Autismes sekretariat

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup
Tlf. 70 25 30 65
kontor@autismeforening.dk
www.autismeforening.dk

Åbningstider

Mandag, torsdag og fredag kl. 9-12 samt
tirsdag kl. 16-19. Onsdag lukket.

Kst. formand

Heidi Thamestrup:

Tlf. 26 20 16 58 (kun tirsdag kl. 16-19)
formand@autismeforening.dk
*Arbejdsområder: ledelse, policy, redaktør
medlemsblad, børn og unge, Internationalt
arbejde, DH's forretningsudvalg,
Ankestyrelsen og Skolerådet*

Sekretariatsleder Lars Grønlund:

Næstformand i Landsforeningen Autisme
Tlf. 30 53 34 52
l-g@autismeforening.dk
*Arbejdsområder: IT, administration og SIKON
konferencesekretariat*

Økonomimedarbejder

Lisbeth Haagen:

Tlf. 70 20 40 83
bogholder@autismeforening.dk
*Arbejdsområder: budget/regnskab,
økonomistyring, personaleadministration*

Projektleder Lise Schmidt-Nielsen:

Tlf. 70 20 40 92
lise@autismeforening.dk
*Arbejdsområder: projektleder, koordinering
i forhold til kredsforeningerne, forretnings-
udvikling og fundraising*

Sekretariatsmedarbejder

Jette Bennetzen:

Tlf. 70 25 30 65
kontor@autismeforening.dk
*Arbejdsområder: redaktionssekretær,
medlemshenvendelser og webmaster*

Kontorassistent Nita Christensen:

Tlf. 29 25 94 52
omstilling@autismeforening.dk
*Arbejdsområder: assistance til kursus-sekreta-
riatet og bogholderiet, medlems håndtering*

Socialrådgiver Ulla Kjer:

Tlf. 29 25 30 68
social@autismeforening.dk
*Arbejdsområder: rådgivning, vejledning,
artikler og foredrag*

Kursussekretær Lone Street Nielsen:

Tlf. 70 20 40 62
kursus@autismeforening.dk
*Arbejdsområder: Kursussekretær,
SIKON's kurser og konference*

POST

PP DANMARK

Magasinpost SMP
ID nr. 46229

Denne måneds bagside-skribent er Louise Jensen. Louise er en flittigt brugt foredragsholder og har selv Aspergers syndrom.

Bagsidetanker Myndig?

Jeg er et ret intelligent menneske, jeg har et godt greb om virkeligheden, og jeg er i stand til at træffe fornuftige beslutninger. Jeg er 32 år og myndig.

Men jeg er også afhængig af støtte.

Jeg ved, hvad jeg har brug for hjælp til og i hvilket omfang. Jeg ved, hvor støttetimer kan gøre den største forskel for mig. Men fordi jeg hører ind under § 85, betyder alt det ovenstående ikke noget. Det er nemlig kommunen, der bestemmer, hvilken støtte jeg skal have, og hvem der skal levere den.

Kommunen har valgt en leverandør, der har svigtet mig en gang før, men det forventes alligevel, at jeg skal samarbejde.

Jeg har skrevet til socialministeren, har råbt af mine frivillige støtter, har tudet hos min psykolog, men intet har ændret på det faktum, at jeg hver uge skal lukke nogle mennesker ind i mit hjem, som kommunen har udpeget, og tale med dem om de mest personlige ting i mit liv.

Hvordan skal et reelt samarbejde nogensinde kunne forekomme under de forudsætninger? Er der ikke nogen der kan forstå, hvor krænkende det er ikke at have nogen indflydelse på en så vigtig del af ens liv? Ikke at have nogen stemme.

Hvorfor er der ikke frit valg af leverandør på § 85?
Hvorfor må jeg som voksen og myndig ikke selv vurdere, hvem der bedst kan støtte

mig inden for de givne økonomiske rammer?

Hvorfor er der ingen, der lytter til mig???

Har du læst og set...

at du kan støtte Landsforeningen Autisme, hvis du tanker din bil med et OK-benzinkort? de nye kurser og konferencer på www.sikon.dk?

